

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI’NIN,
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (TÜBA) TARAFINDAN
DÜZENLENEN**

**“GEÇMİŞTEN GELECEĞE
TÜRK BİLİM VE TEKNOLOJİ POLİTİKALARI”
TOPLANTISI ÇERÇEVESİNDE**

**“REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASINDA
BİLİM, TEKNOLOJİ VE İNOVASYONUN ROLÜ”
KONULU KONUŞMASI**

29 MART 2004

**İTÜ MAÇKA KAMPÜSÜ
MUSTAFA KEMAL AMFİSİ**

Değerli konuklar, değerli basın mensupları,

ABD'nin en önemli 265 sanayi kuruluşunun ortak organizasyonu olan Industrial Research Institute, 1996 yılı Başkanlık seçimi öncesinde Birleşik Devletlerin ekonomi ve teknoloji politikası ile ilgili olarak Başkan ve Kongre adaylarına hitaben yayımladığı bildiriye şu cümle ile başlıyordu:

“Geçen 50 yılda ABD’de kaydedilen ekonomik büyümenin en az yarısını teknolojik inovasyona borçluyuz.”

Aynı şekilde, OECD’nin 1970-1995 yıllarını kapsayan bir değerlendirme çalışması, bu dönem için OECD ülkelerindeki ekonomik büyüme ve toplumsal gelişmenin itici gücünün bilim, teknoloji ve inovasyon olduğunu ortaya koymaktadır. 25 yıllık bu sürede ekonomik büyümenin yarısından fazlasının, inovasyon sürecinde ortaya çıkan yeni ürün ve hizmetler aracılığı ile gerçekleştiği belirtilmektedir.

Rekabet üstünlüğüne yönelik iktisat çalışmaları ile ünlenen Prof. Porter da, toplumun refah düzeyinin yükseltilmesinde o ülkenin rekabet yeteneğinin en önemli rolü oynadığını ve rekabet yeteneğinin bilim, teknoloji ve inovasyon yeteneğinden kaynaklandığını savunmaktadır.

Gerçekten, bilgi toplumuna ve bilgi ekonomisine doğru evrilen bir dünyada bilim ve teknolojiye gelişme sürecinin toplumsal faydaya çevrilmesi, yani “inovasyon süreci”, toplumların geleceğini belirleyen en önemli unsur haline gelmiştir. TÜSİAD olarak, ülkemizin bugünü ve geleceği açısından teknolojik inovasyonda yetkinleşmenin taşıdığı önemi vurgulamak ve bu konuda özellikle 1990’lardan bu yana genel olarak ne yapılabildiğini irdelemek amacıyla Ekim 2003’te “Türkiye’de Ulusal Inovasyon Sistemi: Kavramsal Çerçeve, Türkiye İncelemesi ve Ülke Örnekleri” başlıklı bir rapor yayınladık.

İnovasyon yetkinliğimizin artması, Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanan Türkiye’nin üyelik sonrasında AB’ye uyumunun kolaylaşması açısından da önem taşımaktadır. Ekonomik performans ölçütü olarak kişi başına düşen gelir düzeyi ve istihdam oranı esas alındığında, AB ölçütlerine yaklaşabilmemiz için gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha yenilikçi ve üretken olmamız gerektiği açıktır.

Nitekim, Avrupa Birliği 2000 yılında, Lizbon’da istihdam, ekonomik reform ve toplumsal uyum konularındaki hedeflerini belirlemiştir. Bu hedeflere ulaşmak için gerekli büyümenin bilgiye dayalı, rekabetçi ve dinamik bir ekonomi olmaktan geçtiğinin altı çizilmiştir. Rekabet gücünü artırmanın yolu ise, araştırma-geliştirme ve inovasyonu teşvik etmek, insana yatırım yapmak ve bilgiye dayalı bir ekonomik-toplumsal yapıya geçişi hızlandırmak olarak ortaya konmuştur.

Bilim, teknoloji ve inovasyon politikalarının oluşturulması ve uygulanması aşamalarında, bütüncül, ekonominin diğer bütün unsurları ile uyumlu bir strateji belirlenmesi önem taşımaktadır. Teknolojik inovasyon, makroekonomi açısından istikrarlı bir ortamı ve diğer alanlarda tamamlayıcı reformları gerektirmektedir.

Bu nedenle, bilim, teknoloji ve inovasyon politikaları ele alınırken;

- insan kaynağını geliştiren eğitim politikaları,
- bürokrasiyi azaltan düzenleyici politikalar,
- küçük firmalara sermaye akışını kolaylaştıran finansman politikaları ve mali politikalar,
- enformasyonun yayınmasını azamileştiren iletişim politikaları ve
- teknolojinin uluslararası bazda daha çok yayınmasını sağlayan yabancı yatırım ve ticaret politikaları

ile birlikte düşünülmeli ve bunlar arasında eşgüdüm sağlanmalıdır.

Bu çerçevede, girişimcilik, yönetim, iş organizasyonu, finansman, pazarların açılması, işveren ve işçi organizasyonları, işgücü pazarı, eğitim otoriteleri, bölgesel otoriteler ve benzeri unsurlar da söz konusu bütüncül politikanın baş aktörleri olarak görülmelidir.

Bildiğiniz gibi, bir ülkenin bilim, teknoloji ve inovasyon süreci, o ülkenin “Ulusal İnovasyon Sistemi” olarak anılıyor. Küreselleşme olgusuna rağmen rekabet edebilirlik çoğu kez ülkenin eğitim sistemine ve insan gücüne, teşvik politikalarına, kültürel geleneklerine ve başka birçok yerel hususa bağlı durumda. Bu nedenle konunun ulusal boyutu büyük önem taşıyor.

Ülkemizde, üniversitelerde yürütülen bilimsel araştırmaların devlet tarafından desteklenmesi ancak 1963 yılında TÜBİTAK’ın kurulması ile başladı ve bu destek malesef yetersiz kaldı. Bilim alanında yürütülen araştırma çalışmalarının teknoloji geliştirmeye yönelmesi ve bunun ürün ve hizmet haline dönüştürülebilmesi, yani inovasyon süreci ancak 1993’ten bu yana gündemimize girmeye başladı.

1983’te oluşturulan ve başkanlığını Başbakan’ın yaptığı Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu, en üst düzeydeki politika belirleme organı olarak 1993 yılında yaptığı toplantıda “Türkiye Bilim ve Teknoloji Politikası” dokümanını onaylayarak önemli bir adım attı. Daha sonra Kurul, Ulusal İnovasyon Sistemi’nin kurulması yönünde bir takım tavsiye kararları almaya başladı.

Bu gayretlerin sonucunda; sanayiye AR-GE teşvikleri, fikri mülkiyet hakları ile ilgili düzenlemeler, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ile ilgili yasal düzenleme, girişimci sermayesi oluşturma çabaları ve diğer benzeri mekanizmalar oluşturularak çalışmaya başladı.

Doğru bir başlangıç olmasına rağmen gelişmelerin sistematik olmaması ve sahipsizlik nedeniyle ülkemiz, ar-ge faaliyetlerini geliştirmede, teknoloji üreterek rekabet yeteneğini artırmada ve dolayısıyla toplumsal refahı yükseltmede yeterince başarılı olamadı.

Bu tabloyu olumlu yöne çevirmek için önümüzdeki dönemde yapılması gerekenlere gelince şu noktaların öne çıktığını düşünüyoruz:

- Bilim, teknoloji ve inovasyonun bilgi toplumunda değer yaratmanın en önemli süreci olduğunun toplumun tüm kesimlerince algılanması ve benimsenmesi sağlanmalıdır.

-Ulusal İnovasyon Sistemi'nin tüm taraflarının koordinasyonunu sağlayacak bir siyasi sahiplenme en üst düzeyde oluşturulmalıdır.

-Bilim, ar-ge, teknoloji ve inovasyon süreçlerinin birbiriyle ilişkisi ve ara yüzleri bir sistem olarak algılanmalı ve bütünlük içinde yönetilmelidir.

Bu süreçte, geçmişte hazırlanmış “Türk Bilim Politikası 1983-2003”, “Türk Bilim ve Teknoloji Politikası 1993-2003” raporları ve beş yıllık kalkınma planları ile belirlenen tedbirlerin hayata geçirilmesinde karşılaşılan zorluklar hatırd tutularak; siyasetiyle, bürokrasiyle, üniversitesiyle ve sanayisiyle toplum kesimlerinin bilim ve teknoloji politikalarına kararlılıkla sahip çıkması ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi zorunludur.

Bu bağlamda, Türkiye Bilimler Akademisi tarafından düzenlenen bu toplantının, konuyla ilgili tarafları biraraya getirerek bu konudaki kararlılığın vurgulanması açısından önemli olduğunu düşünüyor ve beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.